Mayıs-Haziran 1967

Sayı 47-48

YURDUN SESİ

Aylık dergi

POLİTİKA

EKONOMİ

KÜLTÜR

Bu sayıda:

Orman talanı:

Orman Fakültesi Toplumcu Fikir Kulübü'nün bildirisinde: «1945 yılında 4.785 sayılı kanunla devletleştirilen ormanlarımızın eski sahiplerine verilmesi için bir kanun tasarısı hazırlanmıştır. Bu tasarı kanunlaştığı takdirde, orman tanımı değiştirilerek tüm orman alanımızın yüzde otuzu, yani 3,5 milyon hektar orman alanı, üzerindeki en güzel doğa verisiyle birlikte belirli kişilerin eline geçecektir. Hem de bedelsiz olarak...» denilmektedir.

Demek ki, hükümet 3,5 milyon hektar devlet ormanını bedelsiz olarak eski sahiplerine vermek emelinde. Yapılmak istenen işi böylece gördükten sonra, bir de Anayasamızın, «Ormanlarımızın korunması ve geliştirilmesi» başlıklı 131. maddesine göz atalım. Bu madde aynen şöyle:

«Devlet, ormanların korunması ve ormanlık sahaların genişletilmesi için gerekli kanunları koyar ve tedbirleri alır. Bütün ormanların gözetimi devlete aittir. Devlet ormanları, kanuna göre devletçe yönetilir ve işletilir. Devlet ormanlarının mülkiyeti, yönetimi ve işletilmesi özel kişilere devrolunamaz. Bu ormanlar, zaman aşımıyla mülk edinilemez. Ormanlara zarar verebilecek hiçbir faaliyet ve eyleme müsaade edilemez. Orman suçluları için genel af çıkarılamaz. Ormanların tahribine yol açacak hiçbir siyasi propaganda yapılamaz...»

Görülüyor ki, hükümet, açıkça Anayasamızı çiğnemek istemekte ve neticede de «zengini daha zengin etme» politikasını devam ettirmektedir.

Hukuk Öğrencisi, *Selçuk – İstanbul*

*

Hukuk Devleti ha!

Son Gazetesinde, İstanbul Emniyet Müdürlüğü 2-nci Şubesinde bir vatandaşa altında motor çalıştırılarak ve çarmıha gerilerek nasıl işkence edildiğinin fotoğrafı vardı.

Şimdi ben hukuk devleti iddiasında olanlara ve baştan sona bütün yetkililere sesleniyorum: Bu mu hukuk devletiniz?

Şunu bilin ki, biz İstanbul'un ve bütün yurdun yedi düvelce işgal edildiğini gördük. Ama düşman karakollarında bile böyle zulüm ve işkence yapıldığını görmedik.

Şimdi İstanbul C. Savcısına soruyorum: Son Gazetesinde yayınlanmış olan ve engizisyon mezalimhanelerine taş çıkartan 2-nci Şubede icra edilmiş zulüm ve işkence fotoğrafı karşısında ne yaptın? Kimi, ne zaman tevkif talebiyle mahkemeye sevkettin? Ve bu Kasımpaşa fotoğrafları karşısında harekete geçtin mi?

Bir başka ülke halkında mevcut olmayan bu tükenmez sabır ve tahammül yeter! İstismar etmeyiniz.

Em. Albay *Şefik Emre – Beşiktaş*

*

DURUM

Memlekette politik hava biteviye ağırlaşıyor. Durumun böylesine gitmesi, Demirel hükümetinin faşist tipi bir diktatoraya geçmek çabasının, Nato'culuğa, Amerikan uyduluğuna oldumolası bağlanmasının kaçınılmaz bir sonucudur. Bu bağımlılık, Nato'culuk yolu, memlekette ekonomik bunalımı süregenleştirmiştir.

Zincirleme gelen zamlar, fiyat artışları, boyuna yükselen pahalılık, milyonları kucaklıyan işsizlik, yabancı tekellerin, kumpanyaların, onlarla ortaklık kuran kodaman aracıların vurgunları bu bunalımı bütün çıplaklığıyla ortaya koymaktadır. Hükümet, kudurttuğu bu bunalımı faşist bir yönetimle «çözmek», daha doğrusu millet düşmanı çevrelerin egemenliğini, dayandığı Amerikan ağalığını sürdürmek istiyor. Oysa bu uyduluk politikası, memlekette Amerikan zorbalığının artması, gericilerin Amerikan jandarmalığına dayanarak Anayasaya saldırması, faşist biçimi hükümet etmek eğilimleri, geniş yığınlar arasında ve karşıt güçlerde derin tepkiler uyandırmaktadır. Böylece, memlekette ulusal bağımsızlık için direnen ilerici, yurtsever güçlerle, bu sürece karşı çıkan gerici güçler arasındaki ayrışma ve savaş da biteviye gelişmektedir. Son ayların olayları bu bakımdan çok ilginçtir.

AP hükümetinin, «temel hakları koruma» maskesi altında Anayasayı temelinden yıkma tasarısı, ilerici güçlerde, yurtsever örgütlerde, karşıt partilerde geniş tepkiler uyandırdı. Bu tepkiler karşısında AP elebaşıları ve Amerikalı patronları oyalama taktiğine geçtiler. Demirel hükümeti için bu duraklama bir soluk almadır. Yoksa, asıl niyetinden vazgeçmiş değildir. Hele, CHP-den Feyzioğlu kolu atıldıktan ve bu «Beşinci Kol» Mecliste AP-nin yanına açıkça oturduktan sonra, hükümet Seçim Kanununu değiştirme tasarısını, Anayasayı kökliyecek «temel hakları koruma» tasarısını geçirmeyi daha kolay başaracağına inanmıştır. Tehlike, faşist diktatora eğilimi geçmiş değildir. Yunanistandaki faşist hükümet devirmesi Türkiyede azılı

Anayasa diyor ki: Bütün ormanlarımızın gözetimi devlete aittir. Ormanlar devletçe yönetilir ve işletilir.

---

gerici güçleri, Amerikan emperyalistlerine sırtlarını veren çevreleri yüreklendirmektedir.

Halkımızın bir gerçeği gözden kaçırmaması gerek: Kodaman burjuvazi ve ağa ikilisi, Amerikanın Türkiyedeki durumuna dayanarak, Meclisteki parmak çoğunluğuna güvenerek faşist tipi bir hükümet kurmaya giderken, bir yandan ilerici güçlere, yurtsever örgütlere baskısını, zorbalıklarını artırıyor. AP yöneticileri, elleri altındaki vurucu faşist komandoları karşıt partilerin, yurtsever örgütlerin üzerine saldırtıp duruyor. İzmirde, Kayseride, Adapazarında, daha başka yerlerde İşçi Partisinin toplantılarına yapılan baskınlar, ilerici aydınlara, işçi haklarını savunan sendikacılara, grevcilere karşı polisin ve savcılıkların biteviye kovuşturma, tutsaklama, yargılama eylemlerini arttırmaları, yurtsever milletvekillerinin dokunulmazlıklarını kaldırma çabaları faşist bir diktatora kurma eğiliminin çeşitli yönleridir. Demirel hükümeti, faşist yönetime geçme yolunda Tural ve Topaloğlu gibi ordunun başında bulunan bazı sütsüzleri kullanma plânını da yedekte tutmaktadır. Bütün bu olayları özetlersek, durum daha da açıklık kazanır. 1. Demirel hükümeti, seçim tasarısında olduğu gibi, Anayasayı temelinden yıkma tasarısında da, bir saldırı ile, ilk çıkışla istediğine ulaşamamıştır. 2. Bundan ötürü, AP iktidarı, karşı güçleri içinden parçalamak, onların dayanışma kurmalarını kozmak, cephe birliği kurmalarına engel olmak taktiğine hız vermiştir. 3. Tural-Topaloğlu-Sükan takımını, eli altındaki vurucu faşist komandoları ilerici güçlere karşı daha geniş bir saldırıya geçirmiştir. 4. Bir yandan da NATO'nun saldırganlık plânlarına daha fazla sarılmıştır.

İşte memlekette politik havanın biteviye gerginleşmesi hükümetin bu davranışlarından geliyor. AP elebaşıları faşist diktatoraya yönelmekle yurtta barışa ve demokratik gelişmeye kastediyor; NATO'culuğa hız vermekle de cihanda barışa saldırıyorlar.

NATO ve SENTO saldırganlık blokları sarsıntılar geçiriyor. NATO'nun baş patronu Amerika bu saldırı örgütlerini bunalımdan, çöküntülerden kurtarmak ve ortaklarını bu kazığa daha sıkı bağlamak için her aracı kullanıyor. Vaşington, bu işde, eli altındaki en uydu hükümetlere özel ödevler veriyor. Netekim, Topaloğlu, Tural NATO ve SENTO'nun Vaşington, Londra, Paris toplantılarına katıldılar. Demirel İranı, Pakistanı dolaştı ve sonra hemen Batı Almanyaya uçtu. Conson, Cumhurbaşkanı Sunayı yanına çağırdı. Bütün bu gidip gelmeler sonucunda kamuoyunun gözleri önüne serilen çıplak gerçek, AP hükümetinin memleketimizi, 32 milyonu korkunç bir yıkıma doğru sürüklediğidir.

Topaloğlu, Vaşingtonda, Nükleer Plânlama Komitesinde ve NATO harp bakanlarının Paris toplantısında iki şeyi savundu. Birincisi, Türk-Sovyet sınırları boyunca

döşenen atom mayınlarını ateşleme yetkisinin Türkiyeye de tanınmasını istedi. İkincisi, Türk ordusunun NATO standartlarına göre yeniden donatılmasını istedi ve gereken harcamaları yükümlendi. Oysa, bu harcamalar, Mecliste kendisinin açıkladığı gibi, millete tam 32 milyar liraya mal olacaktır. Üstelik, bütün bu atom ölümü kuşakları, bu milyarlık harcamalar Türkiyenin güvenliği ve savunmasıyla iğneucu kadar ilgili değildir. Tam tersine, topraklarımızdaki atom başlığı yığınakları, mayın kuşakları bir Amerikan kışkırtmasiyle Türkiyeyi 32 milyona mezar etme plânını peşinen üzerine almaktan başka bir şey değildir. Bu da cinayetin, ihanetin en büyüğüdür.

Memlekette, Amerikan boyunduruğuna karşı, NATO'ya karşı, ikili anlaşmalara karşı Meclis içinde ve dışında günden güne gelişen bir direnme vardır. Millet, ikili anlaşmaların bozulmasını istiyor. Karşıt partiler, halkın bu milli isteğini Mecliste dile getirdiler. İşçi Partisinin bu yolda gensoru açılması önergesini öteki partiler desteklediler. AP, parmak çoğunluğundan yararlandı, 32 milyonun bu ulusal isteğine karşı çıktı. Böylece, yurtsever güçler ve örgütlerle, bütün halkla, uydu hükümet arasındaki uzlaşmaz zıtlar daha da keskinleşti.

Demirel hükümeti, halkın gözünden düştükçe, millet düşmanı politikasına daha fazla hız veriyor. Bir yandan, içerde faşist bir yönetim kurmaya doğru yürüyor. Öte yandan, ayakta durabilmek için, NATO'nun elebaşılarına sımsıkı bağlanıyor. Demirelin Batı Almanyaya yaptığı gezi bunun en taze örneğidir. Yabancı tekellerle bağlı gerici çevreler, kodaman burjuvazi, Türkiyeyi NATO'da iki patrona bağlamak, iki efendiye uşaklık etmek, egemenliğini böylelikle ayakta tutmak durumuna düşmüştür. Batı Alman emperyalistleri, Avrupanın göbeğinden dünyayı yeniden ateşlere vermek, yenilgilerinin acısını çıkarmak peşindedirler. Demirel, Bonn'da «kader birliği»nden, «eski ittifaklar»dan söz etti. Onun bu söylediklerini, özlediklerini batakçı Enverler sınadılardı. Ve milyonlarca askeri Alman emperyalistlerinin çıkarları uğruna mahvettilerdi. Sonra da milleti felâketle başbaşa bırakıp memleketten kaçtılardı. Türkiye halkı, bu yıkımdan ancak şanlı bir milli kurtuluş savaşıyla kurtulabildiydi.

AP hükümeti, Amerikan sömürgecilerine olduğu gibi, Batı Alman tekellerine de memlekette üstünlükler sağlıyor. Yabancı soygununa ortak olan yerli kompradorlar, bankerler, piyasaları kesip alan kodaman kumpanyalar, Koçlar, Burlalar, Eczacı-

---

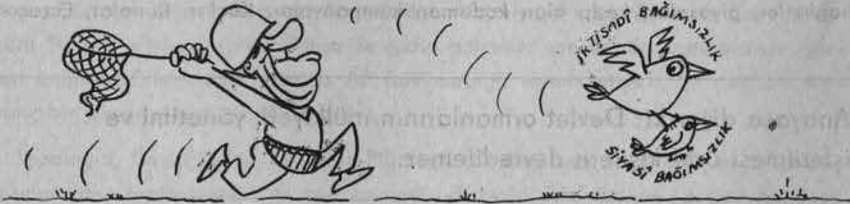
Anayasa diyor ki: Devlet ormanlarının mülkiyeti, yönetimi ve işletilmesi özel kişilere devredilemez.

---

başılar, Koperler, Taşkentler, Yazıcılar, Selekler hükümetin bu batakçılık politikasını destekliyorlar. Demirelciler işte bu çevrelerin diktatorasını millete dayatmak yolundan yürüyorlar.

Halkın karşısına dikilen güçler zorludur. Hükümet mekanizması ellerindedir. Arkalarında Amerikan emperyalistleri, Batı Almanya'nın yeni bir saldırıya hazırlanan militarist ve intikamcı çevreleri vardır. Bu durumda, yurtsever güçlerin, örgütlerin, karşıt partilerin birbirlerini desteklemeleri, elele vermeleri, Meclis içinde ve dışında eylemlerini artırmaları zorunluktur. CHP, içindeki safrayı attı. Şimdi milli ölçüde bir demokratik cephe kurma ülküsünü sözden işe geçirmek çabasına aktif olarak katılabilir. Artık bütün karşıt partiler için, özellikle CHP ve TİP için en verimli savaş alanı Meclis dışındadır, yığınların içindedir. Bu partiler, kendi örgütlerini, sendikaları, gençlik, öğretmen, öğrenci örgütlerini hükümetin millet düşmanı politikasına karşı her alanda aktif savaşlara çekebilirler ve çekmelidirler.

Artık dağınık, örgütsüz direnişlerden, programlı ve örgütlü direnişlere geçmekten başka çıkar yol yoktur. Bu da ancak, en azından bir savaş programıyla gerçekleştirilir. Bu milli direniş programının temeli de meydandadır: Bağımsız, demokratik, barışsever Türkiye için elele vermek. Amerikan boyunduruğundan kurtulmak, bir atom cehenneminde yanıp kül olmamak, hükümetin faşist diktatora eğilimini kırmak ve nihayet Anayasa dışına çıkan bu uydu hükümeti memleketin başından atıp, 32 milyonun varlığını, güvenliğini koruyacak, topraklarımızı yabancı üslerden temizliyecek olan gerçekten milli, demokratik bir hükümeti işbaşına getirmek için güçbirliği kurmak...

Bizim gözümüzle Yunanistan olayları

Yunanistanda askerî darbe ile faşist bir cunta idaresinin kurulması, ibretle üzerine eğilinecek, dersler alınacak ve faydalı sonuçlar çıkarılabilecek bir olaydır. Çünkü Yunanistandaki darbe, Amerikan emperyalizminin bu memlekette politik, ekonomik ve askerî alanlarda kilit noktalarını tutması sayesinde mümkün olmuştur. Darbenin başarılmasında anti-emperyalist, demokratik güçlerin dağınıklığı, bu güçlerin emperyalizme ve onun ortağı iç gericiliğe karşı gereken güçbirliğini sağlıyamamış olmaları da önemli bir rol oynamıştır.

Amerikan emperyalistlerinin Yunanistanda bazı gerici generallerin ve Kralın suç ortaklığıyla bir darbe hazırladıkları epeydir biliniyordu. Gerek Yunan Komünist Partisi, gerek Yunan Solcular Birliği (EDA), gerekse Papaandreu'nun Merkez Birliği Partisi bu gerçeği vesikalara dayanarak açıklamışlardır.

Yunan komünistleri ve Solcular Birliği (EDA) idarecileri bu gerçeği halk efkârına açıklarken, bu tehlikeyi gidermenin mümkün olduğunu belirtmiş, bunun da ancak anti-emperyalist güçlü bir cephe yaratmakla başarılabileceğine işaret etmiş ve bu maksatla bütün demokratik ve anti-emperyalist kuvvetleri güçbirliğine davet etmişlerdir.

Papaandreu ve arkadaşları, bu darbe hazırlığını bilmek ve görmekle beraber, Yunan komünistlerinin ve EDA'cıların darbeye karşı güç ve işbirliği kurma tekliflerini kabulde tereddütler geçirmişlerdir. Merkez Partisi liderlerinden bazıları (bunların arasında Papaandreu'nun oğlu Andrea Papaandreu da vardır) komünistlerden ve EDA'cılardan gelen iş ve güçbirliği tekliflerinin derhal kabul edilmesini istemişlerdir. Fakat, dediğimiz gibi, bazı Merkezci liderlerin bu konuda tereddütler geçirmesi, darbe tehlikesine karşı cephe politikasının gereği gibi kuvvetli ve geniş bir şekilde yürütülmesini engellemiştir. Buna, Merkez Birliği liderlerinin, emperyalizmin niteliğini bilmekle beraber, onun, hegemonyasını muhafaza etmek maksadiyle nerelere kadar gidebileceğini takdir etmede yanılmaları sebep olmuştur. Bu liderler darbe gününe kadar Amerikan emperyalistlerinin 28 Mayısta yapılacak genel seçimlere müsaade edeceklerine inanmışlardır. Oysa, 28 Mayıs seçimlerinde Merkez Birliğinin ve EDA'nın parlâmentoda büyük bir çoğunluk sağlayacağı görülüyordu. Çünkü, Yunan halk efkârı, bundan iki yıl kadar evvel Kral Konstantin'in Amerikan ajanları ile beraber, bir darbe ile Papaandreu'nun çoğunluk hükümetini devirmesini, Merkez Birliği Partisinden bazı mebusları satın almasını hiçbir zaman affetmemiş ve bu duygusunu zaman zaman tertiplenen yığın gösterilerinde açığa vurmuştu. Öylesine ki, seçimler sonunda Yunanistanda emperyalizmin dayanaklarından biri olan krallığın kaldırılması ve cumhuriyet ilân edilmesi bile söz konusu idi. Bu konuda

---

Anayasa diyor ki: Ormanlar zaman aşımıyla mülk edinilemez.

Fransız Le Monde gazetesinin yazdığına göre, Kral Konstantin'in kayınpederi olan Danimarka Kralı, 28 Mayıs seçimlerinden sonra Yunan kral ailesinin barınacağı bir şatoyu hazırlamağa bile başlamıştı.

Amerikan emperyalistlerinin kendi dayanaklarından olan Krallık Hanedanı'nı kolaylıkla feda etmiyecekleri ve iktidarı anti-emperyalist kuvvetlere teslime yanaşmayacakları meydanda idi. Bu darbe teşebbüsünü boşa çıkarmanın en kesin çaresi, Yunan komünistlerinin ve EDA'cıların teklif ettiği gibi, güçbirliği ile karşı tedbirler almak, memleket halk efkârını zamanında uyarıp darbe hazırlıklarına karşı seferber etmek, darbe plânlarını dünya halk efkârına da açıklamaktı. Fakat anti-emperyalist ve anti-faşist bir eylem cephesi kurulamadığından, Amerikan ajanları, Kral ve faşist generaller bu boşluktan faydalandılar ve bildiğimiz gibi, komşu Yunanistanda zindan, toplama kampları ve terör idaresi kurulabildi. Bugün Yunanistanın en kıymetli yurtseverleri, yazarları, sanatçıları, gazetecileri ve İkinci Dünya Harbinde İtalyan ve Alman işgaline karşı yurdu korumak için yıllarca savaşmış binlerce yurtsever evlâdı zindanlara ve toplama kamplarına atılmıştır. Olağanüstü askerî mahkemeler kurulmuştur.

Dünya kamuoyu Yunan faşist cuntasının terörüne karşı sert bir tepki göstermeseydi, terörün çok daha kanlı olacağına şüphe yoktu. Fakat, ne olursa olsun, Kral ve faşist generallerle ortaklaşan Amerikan emperyalistleri, Yunanistanda Anayasayı, demokratik hakları ve en basit insanlık haklarını bile çiğneyerek bir terör idaresi kurmuşlardır.

21 Nisan faşist darbesinden sonra, Merkez Birliği liderleri, faşist tehlikeye karşı öteki demokratik güçlerle işbirliği konusundaki tereddütlerinin hatalı bir tutum olduğunu anlamışlardır. Terör yüzünden yabancı memleketlere sığınmış Merkez Birliği idarecileri, şimdi bütün öteki demokratik ve anti-faşist güçlerle işbirliğine girişmişlerdir. Artık bütün demokratik güçleri bir araya toplayan «Yurtseverler Cephesi» kurulmuştur. «Yurtseverler Cephesi» memleket içinde de faaliyettedir. Bu cephe, geçenlerde Atinada gizlice yayınladığı ve dağıttığı bir beyannamede, sol, orta ve sağ akımlara bağlı bütün yurtseverlerin ortak bir program etrafında bir araya geldiklerini bildiriyordu. Bu programın esasları, Cunta hükümetini devirmek, halkın demokratik özgürlüklerini geri vermek ve kısa zamanda serbest seçimlere gitmektir.

Öte yandan, emperyalistlerle iç gericilik bu kanlı terör idaresini kurarken, «yeni bir Anayasa hazırlamak», «bir an evvel parlâmenter hayata dönmek» gibi sözleri de ağızlarından düşürmüyorlar. Gerçi, Amerikalıların niyeti, çıplak faşist diktatorasını sürgit ayakta tutmak değildir. Bu diktatorayı ergeç bir parlâmentarizm ambalâjına sarmayı deneyeceklerdir. Bu niyetlerini sağlıyacak bir «anayasa» da tezgâhtadır. EDA daha şimdiden yasaklanmıştır. Merkez Birliği Partisinin de kolu kanadı budandıktan, halk efkârı iyice baskı altına alındıktan sonra, Filipinlerde, Dominik Cumhuriyetinde ve bazı Güney Amerika memleketlerinde olduğu gibi, Anayasa için bir referandum yapacaklardır. Daha sonra da bir genel seçim komedyası sahneye koyacaklardır. Yani Amerikan emperyalistleri, iktidarı ve muhalefeti ile kendilerine

bağlı bir idare kurarak, Yunanistanı tamamen avuçlarına almayı deneyeceklerdir. Fakat, inanıyoruz ki, Yunan halkı, işçi sınıfı, anti-emperyalist ve demokratik güçleri emperyalist boyunduruğunu yerli ortaklariyle beraber ergeç silkip atacaklardır.

Yunanistanda faşist hükümet darbesini yapan Amerikan emperyalistlerinin, daha konkre olarak Amerikan Casusluk Teşkilâtı CİA-nın Orta-Doğu masası şeflerinin bir kolu da yurdumuzdadır. Fakat bizdeki şartlar Yunanistandakinden farklıdır. CIA ajanları, Yunanistandaki Papaandreu hükümetini devirdikleri tertiple bizde de 3. Ortak Hükümeti devirdikten sonra, su gibi akan para, derebeylik düzeni, yalan ve demagoji sayesinde emperyalizme satılmış Demirelcilerle parlâmentoda çoğunluğu elde edebilmişlerdir. Son günlerde de, anti-emperyalist eğilimli CHP ve MP-yi de parlâmentoda ajanları eliyle parçalamaya muvaffak olmuşlardır. Bundan ötürü, bizde teorik olarak, Amerikan-komprador-derebeyi iktidarı parlâmentodaki çoğunluğu vasıtasiyle neofaşist bir idare kurma olanaklarına sahiptir. Temel Haklar Tasarısı, Seçim Kanununu değiştirme ve Milli Bakiye usulünü kaldırma teşebbüsleri bu yönde gösterilen çabalardır.

Fakat son ayların savaş tecrübeleri de şunu göstermiştir ki, parlâmento içi ve dışı bir eylemle faşist tasarıların Meclisten geçmesine engel olunabilir. Demokratik güçlerin Meclis içi ve dışı eylemi bunu başarabilmiştir. Profesöründen sendikacısına kadar, gencinden işçisine kadar, CHP-lisinden komünistine kadar demokrasiden yana bütün yurtseverlerin ortak çabaları, Amerikan emperyalistlerine bağlı Demirelcilerin Meclisteki parmak çoğunluğunu hiç olmazsa bu güne kadar geriletebilmiştir.

Bu olaydan çıkarılacak birçok ders vardır. Bunların başında, bütün anti-emperyalist demokratik güçlerin bir cephe politikasının memleket kaderini etkileyebilecek bir kuvvet olduğu gelir. Bu kuvvet bugün parlâmentonun gerici çoğunluğu önünde baskı yolunu tıkadığı gibi, yarın Yunanistanvari bir faşist hareketin önünü de alabilecek durumdadır. Çünkü cephe politikasının gücü, seferber ettiği kuvvetlerin aritmetik toplamı ile ölçülmez; bütün kararsızları çekebilme, halk efkârında yeni bir heyecan, yeni bir hareket yaratma niteliği ile ölçülür.

Üsküdarlı

Anayasa diyor ki: Orman suçluları için genel af çıkarılamaz.

«Çok Bakanlar geldi, baktı da gitti...»

Köln'de oturan Kayserili yurttaşlarımızın bu taşlaması, Çalışma Bakanı Erdem'in ve Başbakan Demirel'in Batı Almanya gezisini özetliyor. Bunun turistik bir gezi olduğunu söylemek istiyor.

Evet, böyledir. Netekim, Demirel ve iktidarının bu geziyi kendi çıkarlarına nasıl kullandığını AP propagandası günü gününe gösterdi. AP basını, «Demirel'in Batı Almanya'daki 135 bin işçimizin derdini dinlediğini», «Erdem'in işçilerimizin birkaç sorununu hemen çözüverdiğini» büyük manşetlerle yayarak, yurt dışındaki işçilerimizin durumlarından memnuniyetlerini Demirel'e gösterdikleri tezahüratla da doğruladıklarını iddia ediyor ve böylece yeni tedbirlere yol hazırlıyordu.

İşçilerimizin dertlerini bile dinlemiyen Demirel elbetteki bu dertlere çare arayacak değildi. Erdem'in bir parmak bal çalmak kabilinden ortaya attığı iki konu ise, oyalamadan başka bir şey değildi. Çünkü bir kere Batı Almanya'daki işçilerimizi patronlar tamamen kendi keyiflerine göre kullanmakta, istedikleri ücreti vermekte, istedikleri zaman işten atmakta, sözleşme ve anlaşmaları uygulamamaktadır. Erdem, sözümona işsizlik yardımının ve buna bağlı olarak ikamet izninin en az 6 aya çıkarılmasını sağladığını öne sürmekle, yalnızca Batı Alman patronlarının, Çalışma Müdürlüklerinin, polisin kanunsuz davranışlarını doğrulamış olmaktadır. Çünkü, bu kanunsuzluklara karşı Erdem hiçbir teşebbüste bulunmamış, yardım ve ikamet süresinin uzatılmasını sadece «rica» etmiştir.

Bunun nedeni de açıktır. Batı Almanya hükümeti, Nisanda aldığı bir kararla, yabancı işçilere yardım ve ikamet izni süresini kısıtlamış, böylece daha önce yapılmış olan anlaşmaları kendisi bozmuştur. Örneğin, İtalyan hükümeti buna karşı direndiği için İtalyan işçileri bu kararın dışında bırakılmıştır. Erdem ise, Bonn'daki görüşmelerinde Batı Alman hükümetinin bu kararını kabullenmiş ve hiç sesini çıkarmadan, yalnızca AP iktidarının yeni dertlerle uğraşmak zorunda kalmasını önlemek için, sürelerin uzatılmasını açıkça dilemiştir.

Çocuk yardımları konusuna gelince, bu, doğrudan doğruya işçilerimizi soymak, tasarruflarını zorla ellerinden almak, işçilerimizin boğazlarından keserek biriktirdikleri paraları kompradorların ve yabancı sömürücü ortaklarının soygunu yararına, işçimizin ve halkımızın zararına harcamak demektir. Örneğin, işçilerimiz kendi tasarruflarını yurdumuz için yararlı işlerde kullanmak amacıyla bakır cevherlerimizin işletilmesi için teklif yaptıkları ve Etibank'la bir de protokol imzaladıkları halde,

---

Köy ağaları, göl ağaları, ilâç, petrol ve maden ağalarının yanında bir de orman ağaları mı?

---

yabancı çıkarlarını savunan AP iktidarı buna karşı gelmiş ve bakırlarımızı da büyük soygun plânları hazırlıyan Amerikan sömürgeci tekellerine teslim etmiştir. Şimdi de, Erdem, Batı Alman patronlarıyla bir olarak, işçilerimize verilen çocuk yardımlarını, hem de düşük kurdan zorla işçimizin elinden almaktadır. Bu en azından Anayasa özgürlüğüne aykırıdır.

AP iktidarının bu oyalama plânları, bu soygun hesapları daha sonraki açıklamalarla da büsbütün ortaya çıktı. Bir kere, Batı Almanya'da bugün de işsiz kalan yurttaşlarımızın çok az bir kısmı ancak işsizlik yardımı alabilmektedir. Nerde kaldı ki, işsizlik yardımı uzatılmış olsun. Bugün Batı Alman polisi yine işçilerimizi istediği zaman sınırdışı etmektedir. Nerde kaldı ki, ikamet izni uzatılmış olsun. Demireller ise, bu oyalamadan yararlanarak vakit kazanmaya çalışmaktadır. Çünkü Batı Almanya'dan dönecek olan işçilerimiz, sendikaların savaşını yerinde görmüş, grevlerine katılarak tecrübeler edinmiş, patron hilelerinin inceliklerini öğrenmiş, ekonomik sorunlarla politik sorunların birbirinden ayrılmazlığını kavramış, hattâ Viyetnam saldırganlığına karşı Batı Alman Sendikalarının düzenlediği protesto gösterilerine katılarak, en önemli dünya sorunlarıyla yakından ilgilendiğini, sesini yükselttiğini göstermiştir. Bu tecrübeleri edinen onbinlerce işçimizin yurda dönmesi, AP iktidarı için büyük bir tehlikedir. Bir yandan kalkınma propagandası yapıp, öte yandan işsizlik sorununun daha en az on yıl çözülemiyeceğini açıkça söyliyen AP iktidarının bu sahtekârlığı, yurda dönecek işçilerimizin savaşı karşısında darmadağın olur. AP iktidarı işte bu tehlikeden kurtulmak için işçilerimizi yurt dışında tutmak yollarını ararken, her sahtekârlığa, aldatmacaya başvurmaktadır. Erdem'in yaptığı da bundan başka bir şey değildir.

Nitekim, daha gezinin ardından açıklanan haberler de bunu doğruladı. Erdem, Batı Almanya'nın yine işçi istiyeceğini etekleri zil çalarak haber verdi. Ama, Batı Alman patronlarının işçilerimizi nasıl sömürdüklerinden söz etmedi. Üstelik, Avustralya'ya da işçi gönderileceğini sevinçle duyurdu. Ama Avustralya'da işçilerimizin ne gibi kölelik şartları altında çalıştırılacağından, AP iktidarının hangi şartları kabul ettiğinden söz etmedi. Bir de, Avrupa yetmiyormuş gibi, Suudi Arabistan çöllerine de Amerikan sömürgecilerinin emrinde çalışmak üzere yüzlerce işçimizin gönderilmeye başlandığını açıkladı. Ama hiçbir ülkenin işçisinin bu çöllerdeki cehennem şartlarına, Amerikan sömürmesine dayanamadığını, bu yüzden Suudi Arabistan'dan kaçtıklarını açıklamadı.

Kayserili yurttaşımız daha taşlamasını bitiremeden, Demirel şöyle bir baktı gitti. Ama yurttaşlarımızın derdine bir de tuz biber ekerek gitti. Taşlama bağlamanın telinde ve dertli işçinin dilinde kaldıkça hiçbir şeyin değişmiyeceğini, daha da beter olacağını, işçilerimizin ardından sinsice sırıtarak da gösterip gitti. Elbetteki işçilerimiz de bundan bir şeyler öğrendi. Hiç olmazsa şunu: Taşlama bağlamalardan öteye

---

Ya üçbuçuk orman ağası, ya Anayasa.

---

gitmedikçe, bilincinin, tecrübesinin gücüyle ve örgütlenmenin, birleşmenin silâhıyla savaşa kalkmadıkça, ne yurt dışındaki, ne de yurt içindeki işçimiz için kurtuluş yolu, mutlu gelecek yolu açılamaz.

Yaşar Üstel

Basından yapraklar

Yurdumuzda yığınsal üretim araçlarını, yeraltı ve yerüstü servetlerimizin önemli bir kısmını elinde tutan ve yabancılarla ortaklaşa sömüren komprador zümre artık eski metodlarla egemenliğini sürdüremiyor. 1961 Anayasasını, demokratik yönetimi kendi emellerine engel gören bu zümre, şimdi siyasi iktidarı ile açık faşizme gitme eylemi içinde bulunuyor.

Bu komprador zümreyi temsil eden ve yurdumuzda Amerikan egemenliğini savunan Demirel hükümeti, halktan yana siyasi partilerin, ilerici örgütlerin, sendikaların, derneklerin ve aydınların faşizme karşı güçlü direnişi karşısında taktik bir gerileme yapmıştır. Ama asıl amacından, yani temel hakları sözümona koruma tasarısını kanunlaştırarak faşizme gitme çabasından vazgeçmemiştir. Hükümet yalnız taktik değiştirmiştir. AP iktidarı mâhut Amerikan casusluk raporunun öğütlerini uygulama, yani ilerici güçlerimizi parçalama yolundan yürümektedir.

Bu durum karşısında, faşizm tehlikesine karşı savaşa ara vermemek, bu savaşı tüm yurtsever güçlerin katıldıkları bir milli cephede geliştirmek gerekiyor.

Bu sayımızda da, Demirel hükümetini taktik bir gerileme yapmak zorunda bırakan Anayasacı siyasi örgütlerin, sendika ve gençlik teşkilâtları ile aydınlarımızın direnmelerini yansıtan demeç, bildiri ve yazılarından özetler veriyoruz.

*

Yoksul halka rağmen, ağa türetmek istiyen zihniyete paydos.

«Türkiyede de, başka ülkelerde örnekleri görüldüğü gibi, komünist takibatı bahanesiyle birçok kimselerin başını yeme tertipleri olacaktır. Netekim, bu tertipler 15 yaşındaki bir ortaokul öğrencisinin tahrir vazifesinde Atatürk ile Lenin'in mukayesesini yaptığı için okulundan alınıp hapisaneye atılmasiyle başlamıştır. Şimdi de birtakım gazetecilerin ve yazarların peşine düşmüşlerdir... Başka ülkelerde görülenlere benzer birçok hâdiseler bekliyorum. Ama bilin ki, buna müsaade etmiyeceğim. Karşılarına dilikeceğim.»

(CHP Genel Başkanı *İ. İnönü*)

*

«Uzun süredir bir rejim buhranı içinde yaşıyoruz. Anayasanın getirdiği hukuk düzeni ile tatbikat uygunsuzluk halindedir. Tatbikatta devlet mekanizmasını birtakım çıkarcı çevreler etkilemektedir. AP iktidarı, kurulduğu gündenberi 27 Mayıs Anayasasına karşı hazımsızdır. Genel Kurmay Başkanı, Anayasayı milli bekamız için tehlikeli bir ortam yaratır göstermektedir. Tural'ın emirnamesinde, gerçek demokrasilerde tabii sayılan hareketler komünist faaliyeti olarak nitelenmektedir. Bizde Anayasa ya uygulanacaktır, ya da uygulanmıyacaktır. Biz Anayasayı korumak üzere yemin ettik. Anayasayı korumak bizim görevimizdir. Hürriyetler ve hayat, onları hakedenlere aittir.»

(TİP Genel Başkanı *M. A. Aybar*)

*

«En büyük tehlike faşist ihtilâl faaliyetidir. Bu, Tural'ın faaliyetiyle kuvveden fiile çıkmıştır. Hükümetin getirmeğe hazırladığını öğrendiğimiz «Temel Hak ve Hürriyetleri Koruma Tasarısı» kanunlaşırsa, sosyal adaletten bile bahseden konuşmaları yapmak imkânı kalmıyacaktır.»

(CHP milletvekili *Yılmaz Mete*)

*

«Başbakan Demirel, Genel Kurmay Başkanı Tural'ın emirnamesini benimsemekle, komünizm tehlikesi alârmı vererek ortalığı tozu dumana katmak ve böylece hazırlatılmakta olan anti-demokratik kanunlara zemin hazırlamak ve öte yandan zamların halk arasında yarattığı hoşnutsuzluğu maskelemek taktiğini güdüyor.»

(TİP milletvekili *Behice Boran*)

*

«Sorumlular, darbe ve ihtilâlden bahsetmektedirler. Tarihte çok görülmüştür ki, siyasi iktidarlar, zaman zaman milletin hassas taraflarını büyük gürültü ve yayga-

---

Oy sizin ise, orman bizim.

---

ralarla istismar etmişler, yaratılan ortamdan faydalanmaya çalışmışlardır. Çok geride kalan bu taktik eskimiştir. Zamanımızda bu gibi taktikler tehlikeli olmaktadır. Öyleyse AP iktidarı neden bu taktiğe başvurmaktadır? Ana hatlariyle açıklıyalım:

– Hükümet, hatalı ve tehlikeli siyasi, sosyal ve ekonomik politikasına ve felsefesine gerekçe hazırlamak istemektedir.

– Gittikçe artan sosyal ve ekonomik sıkıntıları mâzur göstermek ve bu alandaki tenkitleri susturmak amacını gütmektedir.

– 27 Mayıs Anayasasının getirdiği siyasi, sosyal ve ekonomik alanlardaki hürriyetleri ve reformları sınırlandırmak ve engellemek peşindedir.

– İktidar, daha da artıracağı belli olan şiddet hareketlerine kılıf hazırlamaktadır.

– Bazı devletlere (Amerikaya) sevimli görünmek hedefini gütmektedir.»

(Kontenjan senatörü *Osman Köksal*)

*

«Temel Hak ve Hürriyetler Kanunu, sonun başlangıcıdır. Çünkü bu kanun çıkarıldığı takdirde, çeşitli kuruluşlarla yazarların söz söyleme, yazı yazma hakkı, gençliğin baskı grupu olarak görevini yapma imkânı kalmıyacaktır. Bu kanun temel hak ve hürriyetleri koruma değil, yoketme kanunu olacaktır.»

(Ankara Hukuk F. Öğrenci Derneği'nin bildirisinden)

*

«Temel Hak ve Hürriyetleri Koruma adı verilen tasarıya karşı, basın ve kamuoyunda uyanan haklı tepkiye biz de katılıyoruz. Bir toplumun meseleleri herkesin katıldığı özgür bir tartışma ortamı içinde çözülür. 27 Mayıs ve onun sonucu olan Anayasa bu özgür tartışma ortamını sağlamıştı. Baskı gruplarına yaşama, özgür tartışma ve eleştirme hakkı vermiyen bir toplumda yurt sorunları çözülemez. Anayasamızın temel ilkelerine aykırı olan bu tasarıya Atatürkçü gençlik olarak karşıyız.»

(Fransadaki Türk öğrencilerinin bildirisinden)

*

«Temel hak ve hürriyetleri güya korumak için kanunlaştırılmak istenen tasarı, gerçekte özgürlükleri ve fikir akımlarını, tenkit hürriyetlerini kısıtlıyacak, yurdun

---

Halk uyur vatan gider, oy gelir orman gider.

---

iyiye, doğruya yönelmesini engelliyecek vahim sonuçlar doğuracaktır. Bu tasarıya, ileri düşünceli basın mensupları ve Atatürkçüler «özgürlüğe paydos», «terör kanunu», «utanç tasarısı», «ağızlara kilit, ellere kelepçe» isimlerini yerinde olarak veriyorlar... Bugün, gerçekler ve yurt sorunları herkesi ilgilendiren bir nitelik kazanmıştır. Sosyal adaletsizlikler herkesin gözüne batmakta, durumun düzeltilmesi için bütün aydın, ileri ve zinde güçler çare aramaktadırlar. Bu güçlerin tenkitlerini ve uyarmalarını, yurdun gerçek menfaatlerini savunacak bir sosyal ve ekonomik yol tutulması isteklerini, solcu milliyetperverliği susturma yoluna gitmek, cezalara çarptırmak, ne ilmin, ne aklın, ne de ahlâkın ve bugünkü dünya şartlarının kabul edebileceği bir tutumdur. Buna yeltenenler, bugünkü mevkileri ne kadar sağlam ve güçlü görünürse görünsün, hüsrana uğrayacak ve Türk tarihinde kara bir leke olarak kalacaklardır.»

(Prof. *Tayyip Gökbilgin*)

*

«Temel Hak ve Hürriyetleri Koruma Tasarısı'nı kanunlaştırmak istiyenler, zihniyet bakımından Menderes-Bayar yönetiminin meşhur Tahkikat Komisyonu'nu getirenlerden farklı değillerdir. Ama bu kanun çıkmıyacaktır. Bu kanuna karşı hepimiz, basınıyla, gençliğiyle, ordusuyla topyekûn millet olarak direneceğiz.»

(Akis, *Kurtul Altuğ*)

*

«İktidarın Türkiyeyi ekonomik çıkmazlara sürüklemesine paralel olarak hazırlanan Temel Hak ve Hürriyetleri Koruma Tasarısı, aşırı akımları önlemek maskesi altında, ilerici düşünceyi ezmek, devrimci akımları önlemek amacını taşıyan bir terör belgesidir.

Bu tasarının Türkiyeyi nasıl bir cadı kazanına döndüreceği bütün uyanık çevreler tarafından görülmektedir. Bugün cepheler belirli olmuştur. Bir tarafta Amerikanın, egemen sınıfların ve aracıların desteği ile ayakta duran Demirel-Sunay-Tural üçlüsünde iktidarın demir üçgenini kuran AP, öte tarafta ise Anayasanın asgari müştereklerinde birleşen muhalefet partileri, devrimci sendikalar, gençlik kuruluşları, meslek kuruluşları, bilim adamları, sanatçılar ve ilerici basın vardır; son zamanlarda bir kat daha ezilen emekçi Türk halkı vardır. Çıkarcılar cephesi ile Anayasa cephesi karşı karşıyadır. Bu iki cephe arasındaki mücadelede zafer daima ikincisinden yana olmuştur. Bu defa da öyle olacaktır.»

(Ant Dergisi, *Doğan Özgüden*)

*

Ormansız yurt vatan değildir.

«Bu tasarıyı kanunlaştırmaya Demirelin ve temsil ettiği çıkarcı sınıfın gücü yetmez. Bu, dünyada eşi görülmemiş bir terör kanunu tasarısıdır. Türkiyede Demirel ve onun sınıfının gücü sanıldığından daha da zayıftır. 27 Mayıs bunun en büyük deneyidir. Demirel sırtını – iki saat içinde gümleyip giden diktatör Menderesten – daha fazla Amerikaya dayamıştır. Belki de ona bu aşırılıkları dayandığı Amerikaya güveni yaptırıyor. Belki de ikili anlaşmalara sonsuz güveni var. Fakat şunu unutmasın ki, milletler başkalarının kendi işlerine karışmasını istemezler. Karışanların da, Amerika gücünde olsa da, dünyayı başına cehennem ederler. İşte Viyetnamlılar örneği ... Bu kanunu çıkaramıyacaklar, buna güçleri yetmeyecektir.»

(Ant Dergisi, *Y. Kemal*)

Hikâye:

Sapı USA-lı kazma

Köy odası önündeki topluluğu görünce canım sıkıldı: «Tamam, dedim, birinin beli büküldü gene... Ya ineği gitmiştir, ya öküzü... Büyükbaş hayvan ölümü yıkım, hele böyle iş vakti...»

On gündür ölüyordu, sapasağlam hayvan sığıra giderken, ya da dönerken düşüveriyordu. Bıçak yetiştiremiyorlardı kesmeğe. Her yaz böyleydi. Baytara haber veriliyor, bir şey yapılamıyordu.

Sokuldum. Çok şükür, öyle birşey değildi. Saplarına kırmızı renkle «USA» yazılmış bir kazma, kürek, bir de tırmık duruyordu yerde. Şaşırdım... Nesine bakıyorlardı bunların acaba? Düpedüz bildiğimiz kazma-kürekti, bir sapları değişikti. Bizim demirci bile yapabilirdi böylesini...

– Noluyor, ne var burda? dedim, Bacak Mustafa'ya...

– Saplarını görmüyor musun, saplarını?...

Bir kez daha yerde duran araçlara baktım. Markalı olmalarından başka bir özellikleri yoktu.

Hükümetler geçici, orman daimidir.

Bacak, güldü:

– Amerika'dan getirilmiş bu kazma-kürek dedi, saplarını merak etmiş bizimkiler...

Nazmi'nin Ali açıkladı:

– Barış gönüllüsü deneme yapacak, onu bekliyoruz. Yaman bir gâvur ha!... Durup durup birşeyler çıkarmağa çalışıyor. Bir buluş, bir icat yapmadın mı, mektebi bitirmek yokmuş onlarda... Neler anlatıyor görsen... Boyuna resim çekiyor. Bir makinası var, seslerini alıyor bizimkilerin... Topraktan biriket yapacak şimdi de...

Gülerek geldi. Uzun boylu, mavi gözlü, ablak yüzlü bir delikanlıydı. Bekçiyle kâhya da yanındaydı. Boyası dökülmüş bir biriket makinası getirmişlerdi.

Barış gönüllüsü gördüğü ilgiden memnundu. Kendinden emin bir hali vardı. Yapılacak işi târif ediyor, kendisi de çılışıyordu.

Toprak kazıldı, elendi. Yüzde on oranında çimento ile karıştırıldı. Üç biriket yapılıp, kurusun diye taşduvar üzerine bırakıldı.

Bacak:

– Abe Doglas dedi, ne işe yarayacak bunlar?

– Kuruyacak, çatlamadı, ev yapacak siz...

– Yahu ev yapacak kadar param oldu mu, uğraşmam ben bununla. Bizim Sutuş Ali iyi kerpiç keser, gel Ali ağa derim... Daha güçlüysem, Turgutbey'in altında tuğla ocağı var, Pınarhisar'da da taş...

Gönüllü aldırış etmedi:

– Çatlamadı, olacak hem ucuz, hem sağlam...

Dokuz aydır köyümdeydi. Ne yaptığını bilen yoktu. Bir ara gençlere İngilizce öğretmeğe niyetlenmiş, istekli çıkmadığından vazgeçmişti. Sonra Gezici Kurs Öğretmeni Yaşar, gübreden «Butan gazı» elde etme işine merak salınca, teşkilâtından plân, bilgi getirtmişti. Topraktan biriket yapmayı deniyordu şimdi de...

Sayıları 350 idi Türkiyede. Yakında 800 kişilik, ardından da 1.500 kişilik iki kafilenin daha geleceği söyleniyordu. Köydekiler Köy Bakanlığına bağlıydı. Binlerce kilometre ötelerden gelip burada çalışmayı göze aldıklarına göre, bunun içinde bir bityeniği olmalıydı.

Her halleriyle ilginçtiler doğrusu. Fırsattan istifade biraz konuşayım dedim. Yetişme durumunu sordum ilkin. Üniversite öğrencisiymiş. Psikoloji okuyormuş. Halk eğitimi konusunda özel bir bilgi almamış. Üstelik, bunu gereksiz buluyor.

– Peki, dedim, çalışmalarınıza hazırlık olmak üzere çevreyi, köyün toplumsal, ekonomik yaşayışını inceliyebildiniz mi? Sorunlarını biliyor musunuz? Neler yapmak istiyorsunuz burada?...

Ormancılar korkmam diyor, hak yolundan çıkmam diyor, Türk milleti ormanları satmam ve sattırmam diyor.

— İnceleme? Ben inceleme yok. Toplum kalkınma konuşmak... Kahvede görüşüyoruz...

— Amerikalı halk eğitimi uzmanı Watson Dickerman'ın «Türkiyede Halk Eğitimi» raporunu okuyabildiniz mi? Nasıl buldunuz?

— Uzman? Amerikalı? Görmedim...

— Hydrik deneyine ne diyorsunuz? Belli bir toplumsal çevreye ancak o toplulukta yetişen kişilerin etkili olacağını, onun dışından gelenlerin yararlı olamıyacağını söylüyor adam...

— Siz çok soruyor... Ben anlamıyor... Hydrik anlamıyor...

Dünyanın gidişi hakkında neler düşünüyordu acaba gönüllü barışçımız, politik görüşü neydi? Bir de onu yoklıyalım dedim:

— Nasıl, Conson'u beğeniyor musun?

— Aha!... Politika yok...

— İyi ama, Amerikada üniversiteliler Viyetnam politikasına karşı gösteriler yapıyormuş.

Parladı:

— Olamaz... Hepsi değil... Bir grup öğrenciler onlar!

Bacak Mustafa gülüyordu: «Sıkıştırıp durma herifi yahu dedi, görüyorsun işte kazma sapı göstermeğe gelmiş o bize!»

İki gün sonra, zayıf, ufak-tefek bir delikanlı daha belirdi köyümüzde. Sorduk soruşturduk: Bu da yerli «barış gönüllüsü»ymüş. Bizim delikanlı ne de olsa Anadolu çocuğu... Dolaştırmadan dobra dobra konuştu:

«Orta Doğu Üniversitesinin hazırlık sınıfındanım ağabey... Bizim Rektör bir konuşma yaptı. «Tatilde köye gidenlere 350 lira vereceğiz» dedi. Durumum iyi değildi, kalktım geldim. Hem bu Amerikalıların yanında İngilizcemi de ilerletirim belki diyorum. İlk kez köy görüyorum. Köy kalkınması plânları varmış bunlarda galiba... Ne derlerse yapacağız...»

Köyüme traktörü, harman makinasını, Köy Enstitüsü çıkışlı bir arkadaşım getirmişti. O şimdi Almanya'da işçi... Görüyorsunuz, yeri de boş kalmış değil...

Briketler mi?... Ha, onlar çatladı... Doglas başka şeyler denemeyi düşünüyor şimdi...

M. Başaran

Ormanlar için kavga, petroller için kavga, bağımsız Türkiye için kavga.

ŞİİR KÖŞESİ

Büyük şairimiz Nazım Hikmet'in ölümünün dördüncü yıldönümü münasebetiyle:

Büyük sevdaların adamı

Kim söylemiş bir gönülde iki sevda olamıyacağını? Yürek Nazım'ın yüreği gibi oldu mu adamda, ona dört sevda da sığar, daha fazlası da...

Gerçekten, Nazım Hikmet bellibaşlı dört büyük sevdanın adamıydı. Büyük bir sevda ile halkını ve yurdunu seviyordu. Büyük bir sevda ile partisine, Türkiye Komünist Partisi'ne bağlıydı. Büyük bir sevda ile sanatını, «zanaatların en kanlısı» dediği şairliği, dünyanın en zor ve insanı en mutlu kılan çabası şiiri seviyordu. Büyük bir sevda ile bütün halkları, insanları, hayatı, barışı seviyordu.

Bu dört büyük sevdanın içinde birincisi ona bir bakıma dert oldu. Yurdunu, ana gibi, evlât gibi sevdiği yurdunu, fikirlerinde ve ideallerinde terketmek istemediği, onun bağımsızlığını ve egemenliğini her şeyden aziz tuttuğu için, bu yola baş koyabildiği için, ona bu yurdun zindanlarını yıllarca mesken edenler, nihayet hayatıyla da oynamaya kalkışınca, yine yurdunu terketmemek uğruna toprağını terketmek zorunda kaldı. Fakat bu acı ve hasretin eklenmesi, bir bakıma diğer üç sevdada Nazım'ı daha başarılı, daha mutlu, daha erişilmez kılmakta etkili oldu. Bu yolda partisinin ideallerini sanatına, şiirini de bu partinin daha üstünü olmıyan kurtuluşçu-devrimci ideallerine kattı. Bunları beraber yoğurdu. Bir başka deyişle, bu ideallerin örsü ile sanatının çekici arasında, devrimci Nazımın, TKP savaşçısı Nazımın, insan dostu, harp düşmanı Nazımın demirini döğdü. Dünyanın, hayatın, gelecek ve gelmesi engellenemez güzel günlerin en usta şiirlerini yazdı demek bile az. Nazım kendisi şiirleşti.

Onun, ölümü üzerinden geçen yıllarla da daha bir büyümesi bundandır. Nazım, yaşıyan ve yaşıyacak olan devrimci-kurtuluşçu sanatıyla, yine ve daha kuvvetle hattâ, sağlığındaki mevzilerdedir. Yine ve daha sırılsıklam kanter içindedir.

Türkiyemizde hâlâ Anayasayı hayata geçirmek, o güzel, hür, sosyal adaletli günlerin gelmesine yol ve taban olacak bir demokrasi uğrunda mı savaşıyoruz; Nazım her gösterimizde, her grevimizde, her açık oturumda, hattâ Meclisteki her tartış-

---

Her ağaçta bütün milletin hissesi var.

---

mada aramızdadır. Bütün şiarlarımız, bağımsızlıktan toprak reformuna kadar bütün anti-emperyalist, anti-feodal şiarlarımız onun şu veya bu şiirinden birer mısradır. Nazım, beş kıtada nice halkların bizimkine benzer savaşları için de aynı canlı bayraktır. Bugün Stokholm'de Bertrand Rassıl Mahkemesi Viyetnam saldırısından ötürü Amerikan yöneticilerini mi yargılıyor; Jüri'yi gösteren gazete fotoğraflarına iyi bakın, Jan Pol Sartr'ın ya da M. A. Aybar'ın yanında oturan mahkeme üyesi Nazım'dır.

Bu da doğaldır. O Nazım ki, ömrünün kırk yılı boyunca saflarında döğüştüğü partiye, «TKP-m benim, ömrümde yalnız senin safında olmakla öğündüm» diyebilmiş, bu sözünün sapına kadar eri olduğunu da hayatı ve sanatıyla ispatlamıştır.

Bugün Orta-Doğu'da emperyalizmin hüneri soğuk harp, yine emperyalizmin hüneri sıcak harbe döndürüldü. Ve de kundakçılık İsrail'in Menderes'lerine yaptırılarak... Bölgenin petrol imparatoru Anglo-Amerikan emperyalizmi, sömürdüğü petrolün bir damlasını dökmemek ve döktürmemek için, onun her damlasında bir damla olan kanı akıtıyor, Arabın kanını akıtıyor, hem de – mutlu maşa İsrail kodamanlarının dışındaki – sıradan İsraillilerin kanıyla beraber... Bu cinayetin ilk provası 1956-da Süveyş'e saldırıyla yapıldığı zaman, Moskova'da Nazım'ın yüreği kan ağlıyordu. İki gün iki gece gözüne uyku girmedi. Ama üçüncü gece yazdığı «İstiklâl» şiiriyle, Nazım da Arapların yanısıra çöl siperlerine girmekte gecikmedi.

Bırakalım da, bu ölüm yıldönümünde bu şiiriyle ve ayrıca daha iki şiiriyle kendisi konuşsun:

*

Nazım Hikmet:

İstiklâl

Bu zırhlıları, bu orduları tanırım,
benim de sularıma girdiler,
benim de toprağıma asker çıkardılar geceleyin.
Çalmak istiyorlardı gözlerimin nurunu,
hünerini ellerimin.
Döktük denize onları
1922-ydi yıllardan...

Ata binmiş eşekler, vatan sizden ne bekler?

Mısırlı kardeşlerim,
şarkılarımız kardeştir,
isimlerimiz kardeş,
yoksulluğumuz kardeştir,
yorgunluğumuz kardeş.
Şehirlerimde güzel, ulu, canlı ne varsa,
insan, cadde, çınar,
savaşında senin yanındalar.
Köylerimde Kelâmı Kadim okunuyor
senin dilinle,
senin zaferin için . . .

Mısırlı kardeşim,
biliyorum, biliyorsun,
istiklâl otobüs değil ki
birini kaçırdın mı ötekine binesin . . .
İstiklâl sevgilimiz gibidir
aldattın mı bir kere
zor döner bir daha.

Mısırlı kardeşim,
kanalın sularına karıştı kanın.
İnsanın yurdu bir kat daha kendinin olur
toprağına, suyuna karıştıkça kanı.
Yaşamış sayılmaz zaten
yurdu için ölmesini bilmiyen millet . . .

*

Memleket düşü

Yaşım altmış
on dokuzumdan beri bir düş görürüm
yağmur çamur yaz kış
uykuda uyanık
takılmış düşümün peşine yürürüm.

Neleri alıp götürmedi benden ayrılık;
kilometrelerle umut, tonlarla keder
taradığım saçlar, sıktığım eller
bir düşümle ayrılmadık.

Avrupayı Asyayı Afrikayı düşümle dolaştım
bir Amerikanlar vize vermediler
denizlerden dağlardan çöllerden çok
adamları sevdim adamlara şaştım,
mapusanelerde ışığıydı hürriyetimin
ekmeğimin katığıydı sürgünde
her biten akşamdaydı, her başlıyan günde
ulu kurtuluş düşü memleketimin.

*

Giderayak

Giderayak işlerim var bitirilecek
giderayak.
Kurtardım ceylânı avcının elinden
ama baygın yatar daha ayılamadı.
Kopardım portakalı dalından
ama kabuğu soyulamadı.
Oldum yıldızlarla haşır – neşir
ama sayısı bir tamam sayılamadı.
Çektim kuyudan suyu
ama bardaklara konulamadı.
Güller dizildi tepsiye
ama taştan fincan oyulamadı.
Sevdalara doyulamadı.
Giderayak işlerim var bitirilecek
giderayak.

BU SAYFA SİZIN

Şekerin de tadı kaçtı:

Seçim zamanı «Vatandaş, ucuzluk yaratacağız, millete bol gelir kaynakları açacağız, refah getireceğiz!» dediniz. Şimdi de pahalılığı, işsizliği getirdiniz.

Gelin de Geliboluyu bir görün. Sağlık teşkilâtı tarafından kapalı bir arabaya röntgen cihazı konmuş. Hoparlör durmadan bağırıyor: «Vatandaş, gelin de bedavadan filmini çekelim, veremi kökten kazıyacağız» diye. Neyin kökünü kazıyorsunuz? Bir taraftan gıda maddelerine zam yapıp veremi dâvet ediyorsun, öbür taraftan röntgen cihazlariyle ortalığı tarıyorsun. Şeker 325 kuruş, et 12 lira, ona göre de diğerleri. Ekmek parasına çalışan insan verem olmaz da ne olur? Hastalığın başı gıdasızlıktır. Şekeri şerbet yapıp ekmekle idare ediyorduk, şimdi onu da çok gördünüz. Yani devr-i dilârayı saltanatınızda şekerin de tadı kaçtı. Ama bu size tuzluya mal olursa, şaşmayın!

Cemal Ilgın, Bayırköy – *Gelibolu*

*

Sakın simide dokunmayın:

Kalabalık bir aileye bakmak mecburiyetinde ve dar gelirli bir vatandaş olarak öğle yemeklerini bir simitle idare etmekteyim. Son zamanlarda zam yapılan maddeleri evvelce de alamazdım. Ben, şahsan, simide zam yapılırsa, yandım. Bilirsiniz, denize düşen yılana sarılır. Biz denize düşmedik ama, sabah-akşam simide sarılmadan yapamıyoruz. Şu mübarek simidi fazla methediyorum, ister misiniz akıllarına gelsin de ona da zam yapsınlar!

Kâmil Düvenli, Tahtakale – *İstanbul*

*

Pahalılığa dur diyecek yok mu?

Ben elli lira ile bir hafta ailemi geçindirmek zorunda olan insanım. Hayat pahalılığı içinde boğuluyoruz. Dört çocuk babasıyım. Bunu da her yerde söyliyemiyorum. Çünkü şimdi moda oldu, «Bana sordun da mı yaptın bu kadar çocuğu» deyiveriyorlar. Yapılmış bir kere. Olmuşa ve ölmüşe çare bulunmaz.

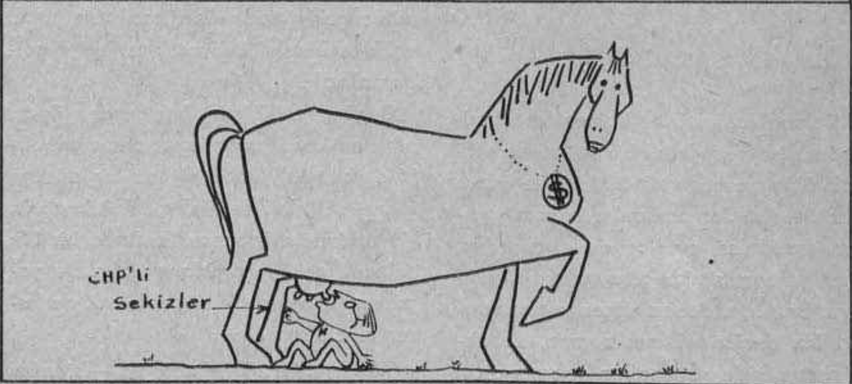
Üstelik ben doğum kontrolünün aleyhindeyim. Zira yurdumuzda bulunan ve doğum kontrolünü yaymak için çaba harcayan Amerikalıların ailelerine bakın, her birinin beşer-altışar çocuğu var, Zira çocuklarının çokluğu nisbetinde az vergi veriyorlar. Bizde çocuklar himayeden yoksundur. Devletin himaye etmesi gerek. Devlet bir yandan da pahalılıkla savaşmalı ve üretimi artıracak, ileride nüfus çokluğundan doğacak bir kıtlık, açlık tehlikesini önliyecek tedbiri şimdiden almalıdır.

Bugün istediğimiz, her şeyden önce, ama en kısa zamanda şu artan pahalılıkla savaştır. Önce piyasa bir düzene girmeli. Elli lira ile fileler dolabilmelidir. Ya da benim kazancım haftada bir file dolacak şekilde ayarlanmalıdır. Bu yapılmazsa, benim de, yöneticilerin de huzurumuz olmaz!

Mustafa Mutafoğlu – İstanbul

Fiyatı 50 kuruş